

KISS LÁSZLÓ Forgó

Odavág a szél, lengedez rajtunk a dzseki. Hátunk mögött lustán nyikorog a forgóhinta csonka tengelye. Mintha volna miért, s kinek. A rozsdaszín vízen levelek hajókáznak, a felszínén, mintha hal tolná, éles hullámgerincek képződnek, a lesóványodott nádszálak közt ide-oda röppen a veréb. Egy-egy cigarettára, hazafelé menet, mindig jó a csatorna partja. Ezen a helyen különösen izgalmas, ahogy a hirtelen kiszélesedő meder öblében apró tölcserekkel visszaforog a víz.

Öcsi az időről beszél. Hogy mi célt szolgál a kismutatató visszatekerése, hajnalban. És vegyem hozzá, hogy tavasszal ugyanez, fordítva. Egy óra van, és mégis kettő. Tök vicces, mondja.

Szedés ideje van. Késésben vagyunk, rothad a gyümölcs a fűben. Napok óta markolásszuk a gázt a szőlőskertben. A kerítés fölhasadt alján át néha macska surran, lehet hajigálni a kellően levedző szilvát. A közeli nyárfás fölött szürkén vitorláznak az ölyvek.

Kedvencünk a méh. Szőrös seggű kis dög, antennája is van, de jól megvagyunk – közösen szedjük a szilvát, nagypapa és az unokák. Mi görnyedünk, akár a megvényt fa az ökölnyi szemek súlya alatt – ők turkálva játszanak a bronzszínű húsban. Néha megsimogatjuk egymást, ez a része felejthető. A vérszesen terebélyesedő őszben egyre fogy a munkára fordítható idő. Mire föl egyenesedünk, nyoma sincs a napnak.

A forgóhintát az Öreg állította föl a kiscsiga oldalában, ide járt a közeli utcák krémje. Egyetlen alkalommal próbáltam, lehunytt szemmel. Löktek-taszajtottak a srácok, nem hajt a tatár, ha mi nem hajtjuk. Átkaroltam a tartópillért, egyre szédültebb tempóban forogtam, végül – makacsul ölelve a semmit – leröpültem a hintáról. Orrromban a friss fű szaga, valahol fönt az Öreg ingerült hangja, ahogy belevegyül a fergeteges nevetésbe.

A fölgazosodott gát aljában kóbor macska lapul, az egyetlen fűzfát még tavasszal kicsavarta egy figyelmetlen kölyökkvíllám.

Az Öreg mindennap hétkor lépett ki a kertkapun, hogy szokásos esti sétájára induljon. Egy nap nem lépett ki.

Megy a szedés, üljük a tort a nyár romjain. Szánkban a születőfélben lévő pálinka karcos íze. Álmunkban kéken koppan a szilva a veder alján, telefonunk ébresztője csönget egy picit. Ez a része felejthető.

A kert előtt tanyára jártunk. A telekszomszéd búzátáblája hullámzott, akár a csatorna vize a nyári viharok idején. Öcsivel titkos utat vágtunk benne: háztól házig bukfenceztünk-gurultunk a jó szagú sűrűben, kifulladásig. Nagyokat neveltünk. Az igazi titkos útnak, magyaráztuk nagypapáéknak az autóban, hazafelé menet, százfelé van elágazása, csapásait nem lehet földéríteni. Egy alaposabb bukfencezés végén a telekszomszéd lába elé dobott ki a lendület. Szédülten tápáskodtam föl, lesütött szemmel álltam a szitkokat.

Menjünk, pöcköli el a csikket Öcsi.

Behunyom a szemem.

A fölborzolt vízen ide-oda úszkálnak a levelek. A túlpárti házban üresen csahol, majd körbe-körbe szalad, és tányérját kotorja a kutya.

Kicsit maradjunk, nyekergek, összebb húzva magamon a kabátot. Még pörgök.

Temető

Állok a dédszülők sírjánál, szép ősz van.

Zajlik az élet: töppedt néni virágot szorongat, a csabai úton autók suhannak, a ráérősebbje pecázik a közeli csatornán. Minden, ahogy az meg van írva.

A kápolna előtt baseballsapkás srác, kezében slag, permetezi a sírokat. Négyszögletű masinával szivatytúz, a motor hangja, akár a rotációskapáé. Recseg, prüszköl a szerkezet, a víz izmos sugárban csapódik a kőre. Egy tolószék üresen, félredobva áll a kovácsoltvas kerítés mellett, ennek takarásában fagyalsor rejti a barokkos családi boltzatot. Cicomás képeslap a túlvilágról. Köszönjük.

Lassacskán jó ide járni, annyi az ismerős. Amott anyai nagypapám alussza, tőle keletre vannak az apai nagyszülők, egyetlen kishúgom a lábuknál nyugszik. Meg a többiek, szomszédok, barátok.

A sírkő széles hátán összeszáradt levelek napoznak, de a homlokzat is teszi a dolgát: ezúttal kérlelhetetlenül szembesít azzal, ami *van*. Mint eminens elemista, osztok, szorzok, kivonok, s csak most eszmélek, mit jelent, mi volt egykor, és mi mostan az a két alázatos évszámocská (nagydolgozatban: 1 pont) dédapám neve alatt, az 1906 és 2001 közé préselt csaknem száz év. A szaladgálós gyermekkor az első világégés kulisszái közt. Az udvarlós ifjú esztendő, miközben Bethlen István úr ráncba szedi a megtépzott hazát.

A biciklis honvédség füstös emléke '45-ből. A kádár-mesterség szorgos évtizedei, a bicerei fényes szőlők, az őszi kukoricatörés, és az unokák. A kutyasimogató, üldögélős, ebédszagú öregkor. Olyasmi, hogy lehet béke is.

Vízért megyek. Két kút van a temetőben, mindkettő a csósz házánál. Az egyik hozzá van csatlakoztatva a városi vízrendszerhez: tisztára, mint otthon – elfordítod a kupakot, és máris jön a víz. A másik kút fűrt, vagy ásott, nem tudom. Nyomás, klasszikus fajta. Ilyet használtunk nagymamánál is, közvetlenül a bejárat mellett állt. A hozzá tartozó akna feneketlen mély volt, nagymama elmondása szerint apáék *annak idején* halakat dobtak bele, és azok máig élnek. Mindig kér-

deztem, milyen halakat, de nagymama csak a fejét rázta. Nem tudom.

Míg a kút karját rángatom, Kassák versére gondolok, a *Halotti beszédre*. A költőt felkérlik, mondjon beszédet a ravatalnál. Mit is mondhatna egy költő. Megszökött, barátaim, megszökött, a kulcslyukon át.

A drótkerítés alatt macska bújik be, s a kutyaól árnyékában nyújtózni kezd. Az ólból kutyaszemek pislognak kifelé.

Állok a dédszülők sírjánál, a megbarnult levelek intenek nekem.

Szép ősz van. Lábam alatt, a mélyben, akár jóságos nagymama sparheltjén a pöszméteszész, sűrűn kavargó a huszadik század.

MOGYORÓSI LÁSZLÓ

Bináris szerelem

*Van egy e-mailcímem, amit egyedül te ismersz,
így az új leveleim száma mindig csak 1 vagy 0,
bináris szerelem:
idegpályáimon hiányod csendjét néha felváltják
jelenléted impulzusai,
egy virág szirmai helyett
egy rovar ízelt lábait tépkeded ki:
„szeret, nem szeret...”,
talán nem is tudod,
mennyire fáj a hiányod,
mikor kiteped magadat belőlem,
gyerek vagy még, a tagjaid
mégis már szinte készen,
gyönyörű bennszülött lány a harmadik világban,
egy számítógépalkatrész-üzemben,
testem alaktalan szilíciummasszájából
emberformájú gépet gyúrsz,
megalkotod sorozatgyártásban
a gyönyört
és a fájdalmat.*